І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. в Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 89. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ТРАВНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 17, 1967 No. 89. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Вівторок, 16-го травня, 1967

В АМЕРИЦІ

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ГОМФРІ ПРО КОСМІЧНІ успіхи до кінця цього століття. Гомфрі промовляв у Стейтовому університеті Північної Дакоти в м. Фарґо, де передбачав, що до кінця цього 20-го віку можна буде дістатися людині на кожну планету нашої сонячної системи. Він твердить, що буде постійна база на Місяці, і що будуть постійні космічні стації довкола Землі, які діставатимуть постійно постачання з Землі. На думку віце-президента людина вможливить собі життя на дні океану, зможе використовувати приплив і відплив океанів для продукції нових джерел енергії та зробить теперішні пустині врожайними просторами за допомогою зневсоленої морської води.

СЕНАТСЬКА ПІДКОМІСІЯ В СПРАВІ РОЗБРОЄННЯ СТВЕРДИЛА, що Департамент Оборони після закінчення другої світової війни витратив 19,327,400,000 дол. на продукцію різних керованих ракет, які ніколи не були докінчені, або які треба було вилучити з ужитку, як перестарілі. Головою цієї Сенатської Підкомісії сенатор демократ із Теннессі Алберт Гор, а сенатор демократ із Мізурі Стюарт Саймінґтон домагався, щоб заступник секретаря оборони Сайрус Р. Венс подав докладну статистику витрат на продукцію ракет. На потіху американських сенаторів Венс поінформував, що і СССР подібним способом витратив більйони рублів на продукцію своїх ракет, яких тепер не можна використати, бо або вони вже не функціонують, або вже перестарілі у відношенні до нових типів.

ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОЇ ОПІНІЇ д-ра ҐЕЛЛУПА перевів опитування і ствердив, що кожний четвертий американець в дорослому віці домагається, щоб атомовою бомбою якнайшвидше закінчити війну у В'єтнамі. Згідно з опитуваннями більший відсоток чоловіків як жінок домагається вжити атомової зброї у В'єтнамі. Нема великих різниць між партійною приналежністю, віком, освітою та фахом між тими, які є за те, щоб послужитися атомовою зброєю у В'єтнамі. 59 відсотків опитуваних вірять в те, що акція ЗДА у В'єтнамі є морально оправдана; 26 відсотків не вправдують морально цієї країни за події у В'єтнамі, а 15 відсотків не висловилися в цій справі. 14 відсотків дорослих американців є за те, щоб ЗДА відтягнули свої війська з В'єтнаму. Між ними є більший відсоток жінок, як чоловіків.

АЖ ТЕПЕР ВИЯВИЛОСЯ, ЩО 29-го ЧЕРВНЯ 1966-го року президент Джансон боявся вибуху третьої світової війни. Ця історія виглядала так: Президент довго вночі того ж дня не спав і чимсь дуже турбувався. Це завважила його донька Лусі, теперішня пані Нуджент, і питалася батька про причину його турбот. Президент оповів їй, що він вперше дозволив бомбардувати околиці близькі до Ганою і Гайфонґу, і боїться, щоб летуни нехотячи не скинули бомби на цивільне населення, бо це могло б спричинити вибух третьої світової війни. Пані Нуджент радила батькові піти за її прикладом та поїхати до католицького монастиря помолитися, бо вона це робить, коли має якусь турботу. Президент поїхав з донькою в саму північ до костела, де разом з нею молився. Коли він після повороту з монастиря заснув, його незабаром збудили з повідомленням, що у В'єтнамі все в порядку, бомби скинено на військові об'єкти і всі літаки вернулися без шкоди.

У СВІТІ

НАД ПІВНІЧНИМ В'ЄТНАМОМ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ ЗБИЛИ впродовж минулої суботи й неділі 10 літаків совєтського типу МІҐ. В минулу суботу був чорний день для совєтського летунства в Північному В'єтнамі, бо знищено тоді 7 літаків типу МІҐ. Число збитих американцями північно-в'єтнамських, чи пак совєтських, літаків за всю цю війну дійшло до 59. За 16 миль на північ від здемілітаризованої зони знищено також бомбами одну з численних совєтських протилетунських ракетних баз. Зате, з другого боку, в тому самому часі комуністичні саботажисти проникли на американську ракетну базу за 5 миль від Данангу та ручними гранатами і динамітом знищили коло 36 ракетних викидень і 12 протилетунських ракет.

АМЕРИКАНСЬКО - ЯПОНСЬКІ МОРСЬКІ ВПРАВИ ПЕРЕРВАНО внаслідку провокаційних зударів, що їх переводили совєтські воєнні кораблі з американськими кораблями. Ці вправи, які мали на увазі поборювання підводних човнів, вели на Японському морі, але сильно схвилювали Москву з уваги на близькість загарбаних від Японії Курільських островів та совєтського східного узбережжя Азії. Офіційно повідомлено, що ті маневри „тимчасово припинено". Японська преса подає деталі, як совєтські кораблі шпигували ті маневри.

ТЕПЕРІШНІЙ ГОЛОВА ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ, ГЕНЕРАЛ НҐУЄН ВАН ТІЄ, ЗАЯВИВ, що після закінчення В'єтнамської війни треба буде ще коло 50.000 американських, австралійських і південно-корейських військ, на час дальших яких 16 років, щоб остаточно використати комуністичне революційне підпілля та запевнити Південному В'єтнамові тривкий мир і безпеку.

ПІВНІЧНА КОРЕЯ ПІДГОТОВЛЯЄТЬСЯ психологічно і мілітарно до війни — твердить австралійський письменник-журналіст Вільфред Бурчет, який часто об'їздить комуністичні — Китай, Північний В'єтнам і Північну Корею. Північно-корейські комуністи переконані, що короткі відвідини президента Джансона в жовтні минулого року в здемілітаризованій смузі Кореї та наладнана політичноекономічна і військова співпраця між Південною Кореєю і Японією є передвісниками війни „імперіалістів" проти Північної Кореї.

АРАБСЬКІ ВЛАСТІ В ЄМЕНІ СУДИТИМУТЬ двох урядовців американської допомогової місії, Стіфена Лайсіса і Гаролда Гартмана, арештованих після вибуху бомби в місті Таізі 25 квітня ц.р. Єменський республіканський уряд, що насправді є на послугах єгипетського президента Нассера, закидає тим двом американцям, що вони пляновали знищити ціле місто Таіз. Американцям погрожує кара смерти. Єменці запевняють, що судова розправа буде ведена „чесно і справедливо". Терміну тієї розправи ще не подано.

ОПОЗИЦІЯ В АНЕКТОВАНОМУ ІНДІЄЮ КАШМІРІ ТВЕРДИТЬ, що недавні тамошні вибори до центрального індійського парляменту були грубо пофальшовані. Прізвища 118-ох опозиційних кандидатів власті просто скреслили, визнавши, що вони зголосились „неформально". В провінційному соймі керівна індійська Конґресова партія здобула 60 місць на всіх 73: опозиція твердить, що це сталось тільки завдяки пофальшованим виборам. Ті вибори заскаржено до Вищого Суду в Кашмірі.

Президент Джансон обіцяє тісніше співпрацювати з губернаторами

Віндзор Лакс, Коннектикат. — Президент Джансон 15-го травня дві години конферував з шістьма губернаторами т. зв. Нової Англії і обіцяв тісніше співпрацювати з шефами стейтів, з якими Білий Дім старатиметься мати кращі зв'язки, як це було досі. Президент при цій нагоді повідомив губернаторів, що він наменував теперішнього амбасадора до Південної Кореї Вінтропа Дж. Бравна на пост зв'язкового між Білим Домом і 50-ма стейтами ЗДА. Бравн буде працювати при Державному Департаменті і буде інформувати губернаторів про проблеми закордонної політики та полагоджувати закордонні економічні проблеми стейтів. Президент підкреслив, що „ані федеральні долари ані федеральні директиви не можуть вистачати на те, щоб з успіхом розв'язувати проблеми окремих громад і стейтів". Стейти разом із Федеральним Урядом мусять спільно розв'язувати важливі проблеми, — казав Президент. В цій конференції взяли участь такі губернатори: Філіп Г. Гофф із Вермонту, Джан Г. Чефі з Род Айленду, Джан Г. Вулп з Массачусетс, Кеннет М. Куртіс (Мейн), Джан Н. Демпсі — Коннектикат і Джан В. Кінґ — Ню Гемпшир.

Уряд пропонує збільшити висоту федеральної заборгованости на $29 більйонів

Вашингтон. Уряд вніс до Конґресу проєкт збільшити висоту федеральної заборгованости до $365 більйонів, на $29 більйонів більше з теперішним станом. Тепер ця висота становить $336 більйонів, і вона є „тимчасова", а Уряд пропонує її збільшити і то „напостійно", щоб можна було певніше плянувати федеральний бюджет. В цій справі зізнавали в Палатній Комісії Способів і Заходів секретар скарбу Генрі Фавлер і директор Бюджетового бюра Чарлз Л. Шулці. Обидва вони підкреслили такі головні моменти в цій справі: 1. Дефіцит в цьому фінансовому році, що скінчиться 30-го червня 1967, становитиме коло $11 більйонів; в січні ц. р. передбачали дефіцит у висоті $9.7 більйона. 2. Дефіцит в найближчому році, що скінчиться 30 червня 1968, мав би винести $11 більйонів, на $3 більйони більше від передбаченого в січні ц. р. Вихідну цього дефіциту встановлено на основі того, що Конґрес схвалить збільшити прибуткові податки на 6 % і на основі того, що кошти війни у В'єтнамі збільшаться тільки на $1 більйон. Коли треба буде збільшити збройні сили у В'єтнамі, то видатки на війну збільшаться і спричинять більший дефіцит. Теперішня висота постійної федеральної заборгованости становить тільки $285 більйонів, хоч ця заборгованість виносить $328 більйонів. Секретар скарбу вказував на те, що федеральні витрати можуть несподівано збільшитися, і що Конґрес може не схвалити збільшення прибуткових податків, тому Уряд просить Конґрес значно збільшити висоту дозволеної Федеральної заборгованости, щоб Уряд міг без перешкоди вести свої агенди.

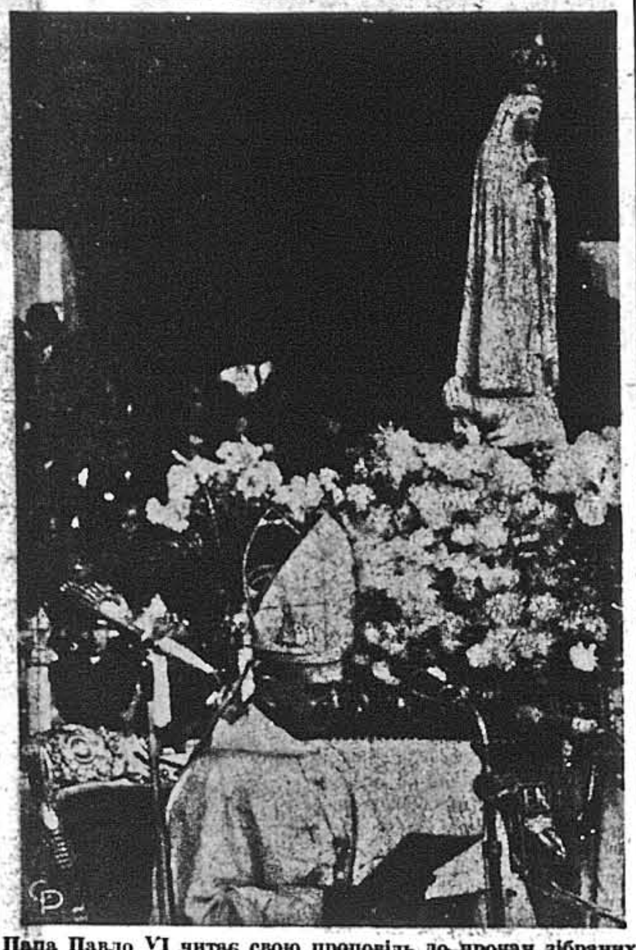
Найвищий Суд вирішив, що нелітні підсудні мають ті самі привілеї, що й старші

Вашингтон. — Найвищий Суд ЗДА 15-го травня вирішив більшістю 8-ох голосів до одного, що нелітні підсудні в суді мають право користати з тих самих конституційних привілеїв, що й дорослі особи у звичайних судах. Це рішення відноситься до 3.000 судів для нелітніх злочинців, які існують в цій країні. Рішення Найвищого Суду домагається, щоб нелітні злочинці: 1. Своєчасно були повідомлені про те, що їм закидається. 2. Вони мають право мати оборонця, якого, на випадок потреби, має їм визначити суд. 3. Вони мають право на конфронтацію зі свідками, які проти них свідчать, та мають право ставити їм свідкам запити. 4. Нелітні підсудні в судах для нелітніх злочинців, мають право на те, щоб їх перед зізнанням суддя поінформував про те, що вони можуть не відповідати, коли б їхня відповідь була самооскарженням. Суддя Найвищого Суду Ейб Фортас заявив, що Конституція і всі Поправки до неї відносяться не тільки до дорослих американських громадян, але і до нелітніх.

Нюйоркська громада відпровадила на вічний супочинок Петра Задорецького

Ню Йорк. — Минулої суботи, 13-го травня, місцева громада враз із родиною відпровадили на вічний супочинок одного з найбільше заслужених своїх громадян-піонерів, сл. п. Петра Задорецького, який помер у Вашингтоні 9-го травня ц.р. Похорони відбулися з похоронного заведення Петра Яреми до церкви св. Юра, а звідти на цвинтар св. Івана в Маспет, Лонґ Айленд. День раніше, в п'ятницю 12-го ц.м., в заведенні Яреми була відправлена панахида, після якої представники місцевої громади прощали Покійного, відмічуючи його великі заслуги, покладені впродовж довгих десятиріч для організації громадського життя Ню Йорку. Головний секретар УНСоюзу, Ярослав Падох, згадував про заслуги Покійного для УНСоюзу, якого заслуженим організатором був сл. п. Петро Задорецький, закладаючи ряд місцевих Відділів. Зокрема ж попращав його від Товариства „Свобода", 194 Відділу УНСоюзу, який Покійний заклав в лютому 1919 р. та якого членом він був до смерти. Д-р Василь Палідвор попрощав сл. п. Петра Задорецького від 204-го Відділу УНСоюзу ім. о. Агапія Гончаренка, а д-р Василь Вишиваний від Товариства „Дністер", 361-го Відділу УНСоюзу. Ці Відділи також постали заходами трудам та організаційним здібностям Покійного. Голова Об'єднаного Комітету Організацій м. Ню Йорку, Відділу УККА, мец. Роман Гуглевич прощав Покійного від всієї місцевої громади, піднісши його заслуги для неї як політичного діяча і голови того ж Комітету та довголітнього керівника радіовисилки для Ню Йорку й околиці. Роман Крупка прощав Покійного від українського купецтва, а сержант місцевої поліції, Григорій Полчій, прощав його від бувших учнів, яких Покійний вчив українознавства та любови до свого народу. Донька Покійного Віра Леджер подякувала присутнім за участь у похоронах, запрошуючи їх опісля на поминки в Народному Домі.

ПАПА ПАВЛО VI У ФАТІМІ

Папа Павло VI читає свою проповідь до прочан зібраних в Римо-католицькій церкві у Фатімі, Португалія, під час своїх відвідин цієї історичної для Католицької Церкви місцевости в суботу минулого тижня. Вгорі статуя Божої Матері з Фатіми.

Постала загроза нової війни між Ізраїлем і його арабськими сусідами

Каїро. — Єгипетські збройні сили поставлені „на воєнну стопу" — проголошено в контрольованій урядом єгипетській пресі. В Каїро відбувся найбільший за останні часи показ збройних сил, а рухи військ у сторону Сінаю відбуваються, як ніколи раніше, у білий день. До столиці Сирії Дамаску прибув генерал Мохаммед Фавзі, шеф штабу Об'єднаної Арабської Республіки (Єгипту) та розпочав негайно наради з сирійським міністром військових справ та шефом штабу сирійської армії. Водночас, по ізраїльському боці видатні ізраїльські діячі висловились з нагоди роковин ізраїльської держави, що єдиний спосіб припинення саботажних актів, що їх доконують сирійські терористи на ізраїльській території, це — збройна відплата Ізраїлю. Представник Сирії в Об'єднаних Націй Джордж Томех заявив на Раді Безпеки, що на Середньому Сході приготовляється нова „Суецька криза", себто війна Ізраїлю проти Єгипту і Сирії з участю західних держав, в даному випадку — Америки. Сирійський делеґат закинув американській Центральній Розвідчій Агенції, що вона підготовляє війну „Суецького типу" і що в ній має відіграти поважну ролю Шоста американська фльота на Середземному морі. Американський амбасадор в ОН Артур Голдберг негайно рішуче заперечив таким закидам і підозрам та підтримав генерального секретаря У Танта в його заходах завести мир на Серед. Сході мкр.

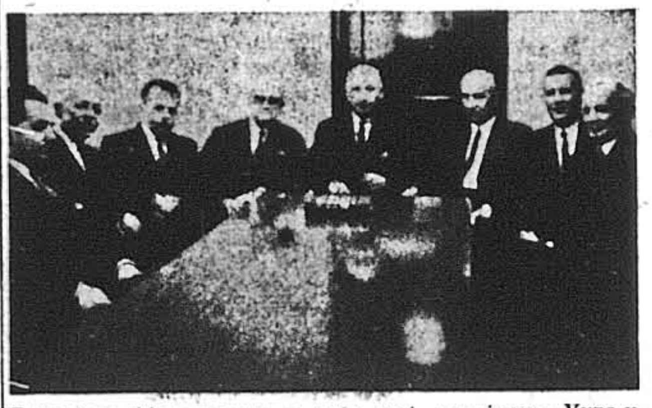
Прийшло до згоди щодо митних тарифів промислових країн вільного світу

Женева. — У близько 5-річних переговорах прийшло у понеділок 15 травня ц. р. до порозуміння між всіма економічно високорозвиненими країнами вільного світу в справі митної політики. Переговори охоплювали близько 50 держав Західної Европи, Америки й Далекого Сходу. Ті переговори, започатковані в 1962 році за президентури Джана Ф. Кеннеді, дістали були назву „кола Кеннеді". Осягнене порозуміння, що про нього сповістив офіційно Ерік Вайндгим Вайт генеральний директор т. зв. ГАТТ — від початкових літер англійської назви „Загальне порозуміння щодо тарифів і торгівлі", постійної установи з осідком у Женеві — по суті обнижує всі імпортові митні тарифи на перерізі предметів міжнародної торгівлі, вможливлюючи таким способом пожвавити міжнародну торгівлю. Найбільші перешкоди спричинювала справа ввозу - вивозу хліборобських продуктів з З'єднаних Держав і деяких країн Західної Европи. Багато закордонних товарів повинні в Америці та в інших країнах вільного світу подешевіти внаслідку менших митних оплат. Осягнене порозуміння мусить бути ратифіковане Сенатом і підписане Президентом. Сподіваються, що договір увійде в життя від 1 січня 1968, а найпізніше 1 липня 1968 року.

У Сенаті знову критиковано політику Президента у В'єтнамі

Вашингтон. — 15 травня ц. р. 5 сенаторів висловили критичні завваги на адресу політики президента Джансона у В'єтнамі, при чому цим разом виступи започаткував республіканський сенатор з Кентакі, Шерман Купер, колишній амбасадор в Індії. Він перестерігав, щоб не „поширювати" війни у В'єтнамі з уваги на небезпеку спровокування цим комуністичної інтервенції та поручав обмежити бомбардування Північного В'єтнаму — „якщо воно взагалі потрібне" — до шляхів, якими йде постачання з Північного В'єтнаму на південь. Сенатор Стефен Янґ, демократ з Огайо, запропонував проголошення 30-денної перерви в бомбардуванні Північного В'єтнаму, щоб перевірити добру волю Північного В'єтнаму й дати змогу повести нову акцію в справі замирення. Лідер демократичної більшости в Сенаті Майк Менсфілд запропонував, щоб Об'єднані Нації перенесли широку дискусію над справою В'єтнаму з цілю з'ясувати всі практичні можливості задля припинення воєнних дій.

ЗУСТРІЛИСЬ В УНС І „СВОБОДІ"

В неділю, 14-го травня, в тому часі, як місцева Українська Громада вшановувала Івана Франка величавим концертом в Карнеґі Гол, на міжнародне летовище ім. Джана Ф. Кеннеді прилетів з Парижу головний редактор монументальної Енциклопедії Українознавства проф. д-р Володимир Кубійович. Кілька днів раніше на те саме летовище прибув з Европи головний організатор фондів на українське видання тієї Книги Знання і тепер новонайменований голова Виконавчого Органу Української Національної Ради, д-р Атанас Фіґоль. У понеділок, 15-го травня в полудневих годинах проф. Вол. Кубійович і д-р А. Фіґоль зустрілися в приміщеннях Головної Канцелярії УНС та „Свободи", були гостями УНС на обіді та відбули ряд розмов з екзекутивними урядовцями УНС і редакторами „Свободи". Д-р Фіґоль відвідає ще ряд наших осередків у ЗДА і Канаді, а проф. д-р Вол. Кубійович, що є гостем УНСоюзу, залишається в Ню Йорку на два місяці та працюватиме в приміщеннях „Свободи" над редакційним завершенням матеріялів до другого тому Англомовної Енциклопедії Українознавства, який — подібно як і перший — появиться старанням і коштом УНСоюзу у видавництві університету в Торонті. Матеріяли до другого тому мають бути здані до в-ва вже на початку липня ц.р., а книжка появиться друком на початку 1969-го року, в якому припадає 75-ліття УНСоюзу. *На фото*, знятому під час зустрічі в канцелярії головного предсідника УНС, *сидять*: головний секретар д-р Ярослав Падох, пред. А. Драган, заступник гол. предс. Володимир Сохан, проф. д-р Володимир Кубійович, гол. предс. Йосип Лисогір, д-р Атанас Фіґоль, гол. касир Іван Кокольський та співредактор АЕУ Богдан Кравців.

У канадійському Сенаті вшановано померлого сенатора Івана Гнатишина

Оттава. — В офіційному урядовому випуску під назвою „Дебати в Сенаті" з 9 травня 1967 р. поміщено промови багатьох канадійських сенаторів — членів уряду, виголошені у зв'язку з несподіваною смертю сл. п. Сенатора Івана Гнатишина. З таким промовами, у яких прославлялись заслуги першого сенатора, народженого в Україні, виступали сенатори: Ж. П. Дешатлет, А. Брук, В. Азелтайн, Дж. Вайт, Ф. Блуаз, П. Юзик, А. Ребак. Сенатор Жан П. Дешотлет, підкреслюючи заслуги Покійного перед Канадою і її народом, звернув увагу і на незвичайну особистість сл. п. Сенатора Івана Гнатишина: „Це була людина, що усміхалась. Коли хтось звертався до нього, то його приємна радість, що спричинялась до такої популярности Сенатора Гнатишина в Сенаті, викликала негайно ж довір'я до цієї людини". Сенатор А. Брук та інші згадували, що Покійний походив і був родом з України, та що він, як і українці Канади, зробив так багато для розвитку канадської держави. Сенатор Павло Юзик нагадав також, що Покійний Сенатор Іван Гнатишин — „був одним із 79 канадійських українців, парляментаристів, які служили, або й далі служать для добра Канади у федеральному і в місцевих урядах." Усі промовці висловлювали також співчуття родині померлого Сенатора Івана Гнатишина.

ХОР „СУРМУ" ЗАПРОШЕНО ВИСТУПИТИ НА ЕКСПО-67

Сиракюзи. Н. И. — Український чоловічий хор „Сурма" в Сиракюзах одержав запрошення виступати під час Світової Виставки ЕКСПО-67 у Монтреалі, як один із репрезентантів ЗДА в ділянці хорового мистецтва етнічних груп цієї країни. Виступ хору відбудеться в суботу 10-го червня ц. р. в годині 10-тій ранку і 6.30 вечора, у Bandshell „А"

Марія Процак, видатна діячка, померла в Елизабеті

Сл. п. Марія Процак

Елизабет, Н. Дж. — Марія Процак, предсідниця 37-го Відділу Українського Народного Союзу та одна з найбільш відданих народженних в Америці суспільно-громадських діячок, померла тут у неділю, 14-го кравня на 53-му році життя. Покійна впродовж довгих років була найбільш активною в УНСоюзі, в 1962-му році належала до Клюбу Заслужених Союзовців за успішну організацію нових членів, була кілька разів делеґаткою очолюваного нею Відділу на конвенції УНСоюзу та була не тільки активним учасником, але часто й організатором багатьох громадських і церковних активностей. Відзначалася зокрема наполегливістю в ознайомлюванні своїх американських співгромадян з українською культурою, організуючи виставки, виступаючи з доповідями та дописуючи до преси. Чимало її дописів з громадського життя та на культурні теми було надруковано в „Свободі" та англомовному „Українському Тижневику". Панахида за спокій душі Покійної мала бути відправлена у вівторок, 16-го травня в похоронному заведенні при Ст. Джордж евеню в Елизабеті о год. 8-ій ввечорі, а похорон в четвер 18-го травня, з того ж похоронного заведення о год. 8.30 рано до церкви св. Володимира, де о год. 9-ій рано буде відправлена заупокійна Служба Божа, а опісля на цвинтар.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid ot the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Погроза червоного Китаю

Прем'єр комуністичного Китаю, Чу Ен-лай, у своєму інтерв'ю, що його дав кореспондентові лівого французького журналу, повторив давню погрозу, що комуністичний Китай „завтра" ж вишле свої війська на допомогу Північному В'єтнамові, коли той захоче тієї допомоги, або тоді, коли комунокитайський уряд прийде до переконання, що американське військо, вступивши до тієї країни, „погрожує безпеці" Китаю, або також тоді, коли Північний В'єтнам спробував би „продати Америці мир". За твердженням газет, американські керівні кола вже давно рахуються з загрозою комунокитайської збройної інтервенції у В'єтнамській війні у випадку, що нагадував би ситуацію в Корейській війні з половини листопада 1950 року, коли американські війська, переслідуючи північно-корейських комуністів, дійшли до кордону Манджурії. Тоді Пейпінґ перекинув через річку Ялу 200.000 своїх „добровільців", насправді вояків реґулярної армії, а в квітні 1951 р. те число дійшло до 600.000. З уваги на можливість такої паралелі — президент Джансон, як головний командант збройних сил ЗДА, наклав цілу низку обмежень на бойові дії американської армії у В'єтнамі, щоб не „провокувати" Китаю.

Однак, фахівці давно вже прийшли до висновку, що кількість населення континентального Китаю і його війська далеко не свідчить про його збройну могутність. Особливо в повітрі і на морі, як також в новітньому озброєнні суходільної армії, велетенську перевагу мають ЗДА. Існує погляд, що збройна інтервенція комуністичного Китаю у В'єтнамській війні закінчилась би катастрофою комуністичного режиму в тій країні, бо вона дала б нагоду знищити центр китайської атомової зброї, перевести висад півмільйонової армії Вільного Китаю на азійський континент і спричинити тим вибух антикомуністичної революції.

Існують поважні дані думати, що лідери комуністичного Китаю самі здають собі справу з таких можливостей, і тому їхні погрози є тільки пропаґандивним шантажем. Очевидно, що кожна війна криє у собі риск. Даючи збройну допомогу Південному В'єтнамові проти комуністичної аґресії, ЗДА рахуються з риском поширення тієї війни. На адресу президента Джансона йдуть голоси критики не за те, що він повів збройну війну проти аґресорів у В'єтнамі, а за те, що ту війну веде надто обережно, слухаючи порад цивільних осіб, які бояться Китаю, і слухаючи замало — військовиків.

Розкол

„Комуністичний моноліт", продовжує розколюватися далі й далі. Москва може ґаласувати про збільшення своєї допомоги комуністам у Північному В'єтнамі, може навіть її реально збільшувати, посилаючи туди щораз більше ракет та „міґів", однак — цим їй не спинити процесу, що розпочався після смерти Сталіна.

Не так давно у Чехо - Словаччині, в Карлових Варах, відбулась конференція комуністичних партій та різних інших замаскованих комуністичних партій, або „робітничих" організацій з країн вільної, Західньої Европи. Зовнішньо конференція була присвячена „мирові і безпеці Европи". Чому в цій справі скликати всі европейські компартії та їхні п'яті колони? Адже, наприклад, питання розколу з комуністичним Китаєм куди актуальніше для Москви.

Ішлося, звичайно, не про мир і бепеку в Европі, яким може загрожувати лише імперіялістичний Совєтський Союз. Мова була про єдність дій, плянів і керівництва в колі европейських, якщо вже не світових, компартій. Конференцією керував не традиційний совєтський представник, а Новотний з Чехо - Словаччини, що свідчить про захитаність позиції Москви у міжнародному комуністичному русі. Та є ще й інші, важливіші докази розколу. У тій конференції мали б узяти участь комуністичні і „робітничі" партії з усієї Европи, але не взяли в ній участи делеґати 8-и европейських країн. Навіть Юґославія і, що ще важливіше, Румунія не взяли там участи. Далі: на порядку дня конференції взагалі не було поставлено „китайської проблеми", хоч Москва перед тим провадила довгі переговори з керівниками різних европейських компартій, як закордонних, так і країн - сателітів. Конференція поставила вимогу, щоб були збережені сучасні кордони в Европі, себто, щоб залишалися й надалі дві Німеччини, відірваний від світу острівець свободи — Берлін, покраяні між Польщею і Німеччиною землі тощо. Але найновіші газети з Москви мало звертають увагу на ті „рішення". „Правда", а за нею й „Радянська Україна" з 8-го травня сповістили, що ЦК КПСС схвалив рішення конференції, однак, наголошують на чомусь іншому — на „необхідності подолати розкол внутрі робітничого класу в капіталістичних країнах Европи", на „життьовій необхідності спільних дій марксистсько - ленінських партій"!..

Це те найновіше, що ми й нотуємо.

К. Крупський

РІЗНЕ РОЗУМІННЯ ГЕРОЇЗМУ

(1)

На початку травня ц. р. на полицях американських книгарень появилася книжка французького жида Жана Франсуа Штайнера п. н. „Треблінка". Поява її в минулому році у Франції викликала жваву дискусію і суперечні погляди серед жидів у світі.

Цю книжку написав молодий автор на основі свідчень людей, що пережили табір смерти в Треблінці недалеко Варшави. Штайнер недвозначно посуджує жидів у самовинищуванні, яке коштувало 800 тисяч жертв.

Напевно, ми не порушували б цієї справи, болючої не тільки для жидів, але й для всього культурного світу XX століття, який опинився перед незаперечним доказом того, що так звана модерна людина та її провідники не зробили справжнього духового поступу від часів Джінґіс - Хана. Це потверджують звірства в тих „млинах смерти", про які пише колишній український в'язень німецького концтабору д-р Петро Мірчук.

Коли до цього додамо умисне викликаний Москвою страшний голод, масакри у Вінниці і в багатьох інших містах Східньої та Західньої України, Катинь, то виразно побачимо потворне обличчя тих, що уважають себе за найпоступовіших.

На жаль, нас змушує порушувати цю справу неправильний висновок нікого іншого, як таки тих же покривджених.

Читаючи „Треблінку" в англійському перекладі, маємо враження, що тим табором смерти керували німці і українці на спілку, бо в книжці „джерменс" увесь час черґуються з „юкрейніенс", хоч німці мали поліцію різних національностей: литовську, білоруську, польську, а також і жидівську. Довідуємося також про те, що в Треблінці німці нищили жидів жидівськими руками, а інші жиди виконували ролю наглядачів.

Погоджуємося з твердженням у вступному слові до цієї книжки, що нинішнім дітям в Ізраїлі тяжко зрозуміти, чому жиди так жорстоко поступали з жидами, знаючи про те, що нікого з них не очікує помилування. Тому прихиляємося до думки тих жидів, що не хочуть робити героїв із тих звироднілих, яким забракло відваги відмовитися вбивати людей, навіть своїх батьків і дітей.

Але не погоджуємося з твердженням у вступному слові, що в подібних умовинах всі люди поводяться однаково. Відомо, що ґітлерівці у своєму пляні мали також винищення слов'ян, а в першу черґу поляків. Однак, вони знали, що поляки не винищували б один одного з їх наказу. На масове самовинищування напевно не пішли б українці, чехи, росіяни та інші слов'яни.

Отже, робити героїв хоч би навіть із тих, що вчинили повстання в Треблінці, немає сенсу, бо вони переконались, що, не зважаючи на абсолютну слухняність супроти німців, їхній кінець зближавея.

Тож не дивною є розбіжність у рецензіях на книжку „Треблінка". Наприклад, у 16-сторінковій рецензії в журналі „Сатердей Івнінг Пост" з 20-го травня ц. р. українцям „приділяється" місце нарівні з німцями. В журналі „Сатердей Ревю" рецензент критичніше ставиться до книжки, ні разу не згадує українців і стверджує, що в англійському перекладі пропущено чимало місць.

Цитуємо два з цих пропусків: „Близько них були похоронені їхні брати, а кілька місяців тому їхні батьки, однак, вони вибрали життя. Вони ж були співучасниками екстермінації. Навіть крихітка сорому була б довела їх до мовчанки, а найменша крихітка гуманности наказувала б їм оплакувати смерть своїх близьких. Хотілося того, щоб вони журились та ридали. Що ж робили вони замість того? Вони ходили дивитися на боксерські змагання. Кричали, заохочуючи своїх фаворитів, та лаяли противників".

А ось ще: „... цілковита нелюдськість, що затратила відчуття родини, товариського життя, часу, навіть простору... Як казали їм бігти — бігли, співати — співали..."

Наведені цитати зовсім не свідчать про геройство. Коли б такими „героями" були всі інші, то напевно Гітлер опанував би цілий світ.

Якщо при перекладі якоїсь книжки можна дещо пропускати, то, думаємо, можна також і дещо додавати. Мабуть, таким додатком було слово „українці", яке на деяких сторінках книжки доходить до двох десятків.

У післяслові сказано, що з Треблінки вирвалося 600 жидів, а з того збереглося лише сорок, бо решта впала від куль вояків Польської Крайової Армії, німецької жандармерії та „українських фашистських банд".

Твердження про існування українських фашистів — це очевидна і підла брехня тих, які хочуть погамувати свій сором і шукають козлів відпущення. Але чи таким дешевим способом можна направити помилку, що причинилася до гіркої трагедії?

Незаперечною правдою є те, що українці ніколи не були фашистами, тим більше, що вони самі терпіли від фашизму. Назву фашизм причепила Москва українському націоналізмові, який існував і існує в Україні. Однак, з цього ми можемо бути тільки гордими, так, як американці є горді зі свого націоналізму, жиди зі свого...

(Закінчення буде)

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Омелян Пріцак

ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ В ЗДА*

(2)

Українська спільнота в діяспорі живе серед різних обставин. На це впливає і число українців в різних країнах поселення, міжнародне значення і життьовий стиль даної країни поселення. Тому я тут не трактую проблеми на загальному фоні української еміґрації, а заторкую лише нашу країну поселення, тобто ЗДА, тим більше, що поза Канадою тут живе найбільше число українців - еміґрантів, і, крім СССР, ЗДА є основною політичною силою сьогочасного світу.

Зосередження на українознавстві

З чисто практичної точки зору я поділяю науку на дві системи дисциплін: а) дисципліни, що мають безпосереднє відношення до українства, і б) дисципліни, що не мають безпосерднього відношення до українства.

Тому, що сили і можливості української спільноти в ЗДА обмежені, ми повинні концентрувати нашу наукову політику тільки на першу систему дисциплін, яку можемо окреслити — часто у нас уживаним стереотипом — українознавством. Це не значить, що не треба заохочувати молодих адептів науки працювати в ділянці, наприклад, ядрової фізики або кібернетики. Навпаки, українська громада буде горда з осягів свого члена в усіх наукових дисциплінах. Але тут йдеться, так би мовити, про позанаціональні науки, і їх можна вивчати та включатися у дослідчу роботу, працюючи у загальноамериканських наукових установах.

Але ще з іншого погляду не - українознавчі дисципліни не мусять бути під безпосередньою опікою української діяспори. Вони гідно репрезентовані у краю. Найвища українська наукова інституція, створена у Києві під час Визвольних Змагань у 1918 р., існує й далі, хоч під зміненою назвою: АН УРСР (від 1936 р.). Після реорганізації в 1963 р. вона складається з трьох секцій (суспільних наук, хеміко - технологічних та біологічних наук і фізико - технічних та математичних наук), що об'єднують 9 відділів з 58 науковими установами, в яких працює 97 дійсних членів (академіків), 125 членів-кореспондентів та кільканадцять тисяч наукових співробітників, ляборантів і т. д.

Група наук, що з відомих причин від кінця 20-их років не могла вповні розвиватися на рідних землях, та й потребує доповнення і виправлення науковими силами еміґрації у вільному світі, це так звані українознавчі, або краще загально - гуманістичні дисципліни. На них нам і треба концентруватися. В основному йдеться тут про три цикли дисциплін: лінґвістично - філологічні, літературні (з етнографією і фолкльором) та історичні (з археологією, мистецтвом і соціологією).

В американській системі науково - дослідча робота ведеться в основному в університетах, а у спеціяльних випадках — в автономних, але зв'язаних з університетом, інституціях. Тому є характеристичним, як українське студентство ЗДА зареаґувало на потреби української науки. Воно рішило, що єдиний вихід — створити постійну катедру українознавства в якомусь поважному американському університеті. І тут треба з признанням ствердити, що українські студенти не обмежилися концепцією, а, не щадячи часу й сил, кинулися реалізувати свою ідею. Як мене поінформував голова екзекутиви Фонду Катедри Українознавства (ФКУ) мґр С. Хемич, готівкові впливи, що наспіли до каси ФКУ, вже незабаром осягнуть суму чверть мільйона долярів. Ми можемо бути горді також надзвичайним успіхом нашого студентства, що, як колись у краю, стає й тут в аванґарді української справи.

Основна база — українознавчі катедри

Я довго роздумував над доцільністю такої катедри українозавства. Перш усього мене не задовольняла назва, бо українознавства як університетської дисципліни існувати не може. Катедра може охоплювати тільки один із аспектів українозавства, наприклад, лінґвістично-філологічний, історичний, літературний. Тому, що досвід показав, що з деяких причин (про них нижче) серед українських студентів у ЗДА немає зацікавлення українознавчими курсами, я боявся, що прийшлося б будувати все на участі американських студентів.

Отже, я пропонував тимчасовій підготовчій комісії ФКУ іншу можливість: створити при одному з головних американських університетів (наприклад, при Гарварді) науково - дослідчий інститут для вивчення української проблематики, на зразок інших т. зв. реґіональних програм чи центрів, як от Близькосхідній, Російський, Далекосхідній. Такий інститут у складі 6 або 8 науковців міг би притягнути до постійної або контрактової праці також деяких визначних учених в ділянці українознавчих дисциплін, що, з огляду на мову, вік або інші причини, не могли дістати постійної праці в системі американських університетів і тому не могли б входити в рахубу як кандидати на посідання плянованої катедри українознавства. Мені йшлося про те, щоб традиція поміж поколіннями українських учених зберіґалася, щоб старші вчені мали змогу передавати свій досвід молодій ґенерації.

Очевидно, я виходив із заложення, що ФКУ — це єдиний можливий вклад українського громадянства ЗДА в скарбницю української науки. Але успіх студентів, а також деяких інших акцій, що не мають такого вітального значення для українства, як українська наука — змусили мене зробити ревізію у моїх поглядах, і я дозволю собі подати тут мій новий плян.

Властиво, він поєднує в собі обидві концепції. Щоб поставити українську науку на належний рівень, нам потрібно створити при одному ведучому американському університеті український науковий центр. Він повинен складатися з трьох катедр: двох у департаменті славістики (українська мова, українська література) і одної в департаменті історії (українська історія). Це значить, що, маючи три катедри, українознавчі науки могли б розвинутися повністю в системі даного університету і забезпечити студентам, українцям і не - українцям, повну програму студій.

Розв'язка проблеми студентів - слухачів

Припадкові курси із одної з українських дисциплін — як показав досвід — не мають атракційної сили для студентів, що, не маючи змоги спеціялізуватися в українознавчих дисциплінах за браком повної програми, практично не всилі впихати у свою — звичайно вже й так переповнену — програму такі „неповновартісні" курси. В цьому й криється основне джерело того нещасного українознавчого „ціркулюс віціозус": не читають в американських університетах українознавчих лекцій, бо замало зацікавлених ними студентів. Нема студентів, бо імпровізовані курси надто периферійні для їх програми.

Означене число студентів є в американських університетах передумовою впровадження нового непостійного курсу. Одначе, якщо йдеться про постійну („ендавд") катедру, там немає жадних умов. Теоретично беручи, постійна катедра може існувати навіть якби не було в навчальному році ні одного

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ярослав Хоростіль

ВЕЛИКЕ ДІЛО ЩЕ НЕ ЗАКІНЧЕНЕ

Енциклопедію — книгою знання або, як її називають — атестатом зрілости народу, гордяться всі народи світу. Для опрацювання її — держави асиґнують величезні суми грошей, анґажують велике число вчених, науковців та професорів, фахівців у різних ділянках науки, яким віддають до розпорядження всі доступні для них джерела науки з усіма благами моральної і матеріяльної помочі.

Для зображення величі потреб, зв'язаних з опрацюванням енциклопедії, згадати б, що, за повідомленням київської преси, у створенні Української Радян. Енциклопедії взяло участь понад 5 тисяч учених, літераторів, мистців та інших фахівців з різних галузей народного господарства і культури, при чому головну ролю у підготові матеріялів відіграла Академія Наук УССР та наукові колективи навчальних закладів. Словом — ціла армія науковців і допоміжного персоналу.

Як рефлекс цього „ґіґантського" діла науковців УССР — треба нам з великою пошаною відзначити жертвенну працю малого гурту українських науковців, об'єднаних творчою ідеєю в Науковому Товаристві ім. Шевченка в Сарселі.

Вони, без ніяких державних фондів, без великого розголосу опрацювали й видали дотепер сім томів ЕУ, що стали основою для видання першого тому Англомовної ЕУ, успішної зброї української правди в боротьбі з фальшивими поняттями про Україну і українців, які защепила ворожа псевдонаука серед народів західнього світу.

Перші позитивні наслідки появи АЕУ виявились уже в тому, що провінційне видавництво шкільних підручників в Алберті, в яких донині вся Княжа доба нашої історії була включена до історії Московщини —, на основі АЕУ в підручниках, виданих у шкільному році 1964/65, включило Княжу добу в історію України. Це — маркантний доказ неоціненної вартости праці Наукового Осередку в Сарселі.

Для повного завершення видання ЕУ залишилося ще опрацювати чотири томи. А тим часом справа наглить. Чимало співробітників і редакторів на порозі похилого віку втратили свою колишню працездатність, немало з них відійшло у вічність, залишивши по собі глибоку, невиповнену прогалину.

З огляду на цей сумний факт українська спільнота мусить зробити все можливе, щоб приспішити працю над виданням кінцевих томів ЕУ.

Факт, що литовська еміґрація, завдяки жертвенній праці 300 постійних і 200 непостійних науковців та матеріяльній піддержці своєї спільноти, зуміла здійснити свій великий задум і видати коштом 1,142,000 дол. 35 великих томів литовської енциклопедії, — доказує, що значно численніша українська еміґрація повинна без найменшої затримки це велике діло довершити.

Тому управа Патронату Наукового Осередку в Сарселі, маючи на меті придбання додаткових фондів, потрібних на закінчення ЕУ останніми чотирма томами, влаштовує в Торонті, в Канаді зустріч з головним редактором ЕУ проф. В. Кубійовичем. Зустріч відбудеться в суботу 3-го червня ц. р. у Концерт Голлі готелю „Роял Йорк". Карти вступу ціною 50.00 дол. від особи, а для студентської молоді — 10.00 дол. можна набути у членів Комітету зустрічі, як також в книгарнях: „Арка" — вул. Квін Захід 525, „Вест Арка" — вул. Блур Захід 2282, „Біблос" — вул. Бетгирст 340 і крамниці „Плай" — вул. Квін Захід 768.

Приявність на цій зустрічі численного нашого громадянства буде виявом його співпраці і фінансової підтримки для завершення нашого спільного великого діла — Енциклопедії Українознавства.

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

РОДИННА ХРОНІКА З ЖИТТЯ ПОДІЛЬСЬКОГО ДУХІВНИЦТВА МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ

Частина друга.

ПРІСЯ

(11)

Пріся кинулася до дівочої кімнати. Женя тяжко дихала, а личко її горіло. Побачивши Прісю, яка схилилась над нею повна тривоги, взяла своїми гарячими ручками її повну руку, поцілувала, і з променистих очей помалу перлинками покотилися сльози.

— Дитинко, моя люба, що тобі є? Де тебе болить?

— Нічого, нічого, тільки дихати мені тяжко.

Надійшов о. Василь. Побачив хвору донечку, і на його тонкому обличчі відбився такий жаль, що Женя почала його потішати.

— Це скоро минеться, хай прийде баба Кожушкова, вона має всяке зілля.

Тим часом Пріся вже сама послала за бабою знахуркою, яка не раз ставала їй в пригоді. Не звикла Пріся, щоб діти їй хворували, здорові були завжди, хвалити Бога, тим більше ця Женина слабість збентежила її. „Застудилась учора, моя голубочка, перемерзла дуже. Треба добре виґрітись, баба наварить цілющого зілля, дасть милосердний Бог минеться це лихо", сама себе потішала.

Отець Василь пішов до церкви. Молився щиро, надхнено. Благав у Бога ласки для своєї донечки. Повернувся спокійніший.

Прийшла баба Кожушкова, наварила зілля, вилляла гарячий навар у велику макітру, поставила макітру перед Женею на постіль, вкрила її зверху простиралом, звеліла нахилитися і вдихати глибоко ту пару. Потім розтерла теплою оливою ніжки, намастила грубий папір овечим лоєм і наклала їй на груди, а на шию зав'язала компрес. Вкінці напоїла якимось ароматним зіллям і наказала спати. Роблячи то все швидким, спритними руками, добра баба увесь час примовляла ласкавими словами:

— Пийте, моя паняночко, пийте, пийте, моя голубочко, видужаєте скоро, моя зозулечко, потішите батька і маму.

Це тепле, запашне зілля, ці ласкаві, привітні слова так добре впливали, так заспокоювали, що Жені зразу полегшало і всі в домі відітхнули.

Баба пішла додому, а о. Василь усе сидів коло своєї ненаглядної донечки. Так вона й заснула, держачи батькову руку. Та коли Женя спала, о. Василь почав помічати, що її руки стають усе гарячішими, а пульс б'є швидше. Знову стиснулося батьківське серце.

— Доню, доню кохана, радість моя, втіха моя! Чим, як захоронити тебе від цього лиха? О Великий Боже, змилуйся на нами!

Цілу ніч гарячка мучила, палила ніжне тіло, цілу ніч о. Василь просидів коло донечки, терплячи разом з нею. На ранок послав фурмана до містечка, до старого лікаря німця, щоб був ласкавий та якмога скорше приїхав.

Коли лікар приїхав, Женя була без пам'яті, швидко щось говорила, часом співала, то їй ввижався пансіон, то баль, то біла, безконечна дорога . . .

Лікар, оглянувши хвору, сказав, що це — тяжке запалення леґенів, але організм у панночки здоровий, дасть Бог з того вийде. Сказав, що мають робити, похвалив дівочу красу й поїхав.

Отець Василь, Пріся, вірна Настя, баба Кожушкова — всі денно і нощно метушилися коло Жені: зміняли компреси, давали пити, держали за руки, коли бідна дівчина в гарячці кидалася по постелі, та молили Бога, щоб та слабість минула.

По двох тижнях цих великих турбот гарячка спала, Женя, ніби повернувшись з того світу, почала приходити до себе. Берегли її дуже.

Стояв Великий піст. У домі всі постили, але для Жені, як для болящої, Настя готувала окремий обід. Петруша, бачачи таке, жалував, що це не він був хворий. А Настя з доброго серця потайки давала дещо і йому. Пан Бог милосердний простить дитині, хай то вже буде її, Насті, гріх.

Всі в домі раділи, що лихо минуло. Раділи й люди в селі та все випитували у челяді, чи буде панночка співати в церкві.

Пріся змалечку не боронила своїм дітям гратися з сільськими дітьми. Знала, що у них в селі люди порядні й добрі та що її діти не навчаться від їхніх дітей нічого злого — ані поганих слів або лайки. Особливо Женя з своєю ласкавою вдачею мала багато приятельок серед сільських дівчат, з якими радо співала, виводила веснянок і „кривого танця". Ходила в ліс на ягоди та гриби.

Отже, коли Женя одужала і сиділа коло вікна, прибігали то одна, то друга дівчина, щоб хоч поглянути на свою панночку, а при тому старалися виявити їй свою приязнь різними дрібницями.

У Десерівці, як і в інших селах близького Полісся, майже в кожній хаті майстрували щось із дерева. Особливо взимі, коли іншої роботи не було, пиляли, тесали, довбали і старі й малі. В більшості робили щось ужиточне для себе та на продаж. Але були й такі, що вміли вирізувати й виточувати різні мисочки, пуделочка, сільнички, келіхи, а навіть „руженці" для молитви, а також дитячі забавки. Щоб потішити свою панночку, дівчатка часто приносили їй щось гарненьке. Женя то дуже любила і мала у себе на столику особливо гарні різьблені штучки, якими радо любувався і о. Василь.

***

Прийшла весна, але зовсім не така ласкава, як звичайно бувала в тій країні і яку так нетерпляче всі очікували.

Прийшла раптово, без сонця, з буйними вітрами та темними хмарами, з яких ллялися й ллялися великі зливи, що змивали сніги. Шумливі потоки затоплювали долини, поля та дороги. Ріки ще були під льодом, тож почалася повінь та затопи. Багато, дуже багато шкоди бідним людям накоїла та повінь. Позатоплювала криниці — не було чистої води, позаливала льохи, підмочила або навіть позносила пашу, стирти, а де-не-де потопила й отари овець.

Але, кажуть старі люди, біда любить ходити в парі. Слідом за повінню прийшла пошесть тифу. Одною з перших жертв тієї пошести в Десерівці була Женя. Ослаблений хворобою організм не мав сили боротися, і бідна дівчина згоріла у великій гарячці. Не помогли ні лікарі, ні знахурка, ні дбайлива опіка родини.

Сталося це у Великодню ніч, коли за прадавнім повір'ям двері райські відчинені, і душі всіх, хто вмирає в той день, ідуть просто до раю.

У гарячці Женя в безпам'ятстві багато говорила: то їй ввижалася пожежа, і вона показувала через вікно, де горить, палахкотить великий вогонь, то вбачалось весілля, то похорон, а то безмежне чорне поле, на якому жалібно реве худоба . . .

ПРОВІДНА НЕДІЛЯ В БАВНД БРУКУ

Цілоденний проливний дощ і холод не спиняли урочистості традиційного поминування померлих, яке що року відбувається в Церкві-Пам'ятнику і на цвинтарі коло неї в С. Бавнд Брук, Н. Дж. Загальну панахиду, яку звичайно відправляється за всіх похованих на тому цвинтарі та за всіх наших попередників, батьків і матерів та героїв і мучеників Українського Народу на самому цвинтарі, в цьогорічну Провідну Неділю було відправлено в церкві. Не зважаючи на сильний дощ, Вл. Архиєпископ Мстислав обійшов увесь цвинтар, покропив св. Водою кожну могилку та привітав похованого у ній великоднім Христос Воскрес! На Провідну Неділю з'їхалось до Бавнд Брук все ж таки яких 800 осіб. Урочисту Сл. Божу відправив Владика Мстислав, якому сослужили протопресв. Л. Веселовський, прот. Б. Желехівський, прот. М. Земляченко та протодиякон М. Ольховий. Під час Сл. Божої Владика посвятив дві хоругви, по-мистецьки вишиті однією вдовицею по священику в Україні, недалеко Львова. Ці хоругви привезла з України родина Павла Марка з Ню Йорку і подарувала Церкві-Пам'ятнику. Після Сл. Божої Владика відправив панахиду над могилою президента УНРеспубліки д-р Степана Витвицького і його дружини та посвятив пам'ятник над могилою визначного науковця, Володимира Дорошенка.

25-ЛІТТЯ ЄПИСКОПСТВА ВЛ. МСТИСЛАВА

Про 25-ліття єпископського служіння Архиєпископа Мстислава не забули братчики й сестриці Церкви-Пам'ятника в Бавнд Брук. Пам'ятаючи, що 14 травня 1942 р., в катедрі Св. Ап. Андрія в Києві, відбулася хіротонія Владики на катедру Єпископа Переяславського вони в неділю 14 травня ц. р. урочисто зустріли Владику перед церквою й обдарували його чудовим парчовим архиєрейським облаченням, яке Архиєп. Мстислав одразу ж передав у власність ризниці Церкви-Пам'ятника. Після Сл. Божої братчики й сестриці запросили Владику і його родину на влаштовану з цієї нагоди трапезу, участь у якій, крім місцевих взяли ще й численні гості.

Микола Єржківський-Очерет

(Посмертна згадка)

Микола Єржківський-Очерет

11-го квітня ц.р. по довгій і важкій хворобі помер в одному із шпиталів в Сиракюзах, Н. Й., проф. Микола Єржківський, відомий під публіцистичним псевдом — Микола Очерет.

Він народився у священичій родині на Полтавщині 1-го січня 1894 р. Середню освіту здобув у Прилуках, а високі студії закінчив на фізично-математичному відділі Київського Університету ім. св. Володимира в 1917 році. Це був час, коли український нарід по довгих роках московської неволі ставив перші кроки свойого національного і державного відродження. Покійник включився в цей процес побудови державного життя і, з призначення Відділу Освіти Української Центральної Ради, почав свою педагогічну діяльність у середніх школах Полтавщини.

Вже за студентських часів брав живу участь у студентському організованому життю. Обдарований гарним голосом — співав у славетному хорі Кошиця та займався суспільно-громадською роботою.

По закінченні наших збройних змагань за вільну державу покійний професор перенісся на постійний побут до Києва і не розлучався із ним аж до виходу на еміґрацію в 1944 р.

Під час побуту в переселенчих таборах у Німеччині і по переселенню до Америки, продовжував ромадську працю передусім на журналістично-публіцисстичному секторі. Дописував до багатьох газет, журналів і календарів-альманахів. Його мемуаристичні статті-спогади під згаданим псевдом друкувались передусім у річниках арґентинського календаря-альманаха „Відродження" впродовж 1950-1964 рр., а статті на актуальні теми та політичні коментарі у щоденнику „Свобода" та в тижневиках „Новий Шлях" у Вінніпеґу, „Народня Воля" у Скрентоні, „Хлібороб" у Бразилії, „Українські вісті" у німецькому Ульмі, „Наш Клич" в Арґентині, „Прометей" у Ню Йорку та інших часописах.

Був з уродження погідної вдачі, любив людей, а зокрема молодь, для виховання якої присвятив довгі роки своєї педагогічної праці в школах Полтавщини й Києва.

Цілою душею любив українську пісню, сам співав гарним басовим голосом, та у всіх місцях свого побуту або був учасником співочих ансамблів, або сам учив співу наше молоде покоління.

Був беззастережним патріотом-соборником і ніколи не робив різниці у відношенні до своїх людей із різних земель просторої України, незалежно від їх релігійного віровизнання й політично-партійного зрічничкованя.

Був абсолютним любимцем свого рідного міста — золотоверхого Києва. Коли говорив про Київ, його очі горіли радістю, а згадуючи його красу, велич і великих людей його — він мимоволі попадав у захоплення.

В Америці був членом УККА і належав до Управ Відділів в Ютиці і Сиракюзах, був членом УРСоюзу, УНСоюзу, Самопомочі, вчив у Школі Українознавства і брав активну участь у громадських концертах.

Не судилось йому знайти вічний спочинок у родинному місті. Українська громада Сиракюз і сусідньої Ютики, де він провів із своєю родиною перші роки свого поселення, належно оцінила його заслуги і справді соборно взяла участь у похоронних відправах у Сиракюзах і в Ютиці, де його похоронено на католицькому цвинтарі парохії св. Володимира 15-го квітня. Похоронними відправами проводив митр. прот. Потульницький в українській православній церкві св. Апп. Петра і Павла в Ютиці, при співучасті о. пароха Миколи Немежицького.

Вшанувала його теж сотня учасників на традиційній тризні в авдиторії української католицької церкви св. Володимира в Ютиці, що нею проводив д-р Олег Волянський, директор стейтової інституції в Талер Лейку, Н.Й. Там прощав Покійника господар дому о. Богдан Смик, а посмертні промови виголосили згадані панотці, що відправляли похоронні обряди, о. Йосиф Лукашевич, д-р Іван Завадикут, проф. д-р Яків Гурський, пані Марія Когутяк, проф. Іван Посипайло і д-р Михайло Логаза.

Покійник був довголітнім співробітником українських недільних радіопередач, а зокрема музичним дорадником громадського радієвого комітету. Для відзначення громадських заслуг Покійника радіокомітет присвятив радіопередачу з 23-го квітня його пам'яті.

Покійний залишив у жалобі вдову д-р Євгенію, сина м-ґра Олега з дружиною і дітьми, тепер у Вашинґтоні, та родича полк. Миколу Міхновського.

Вічна пам'ять нашому заслуженому співгромадянинові, а від зорганізованих громад міст Сиракюз і Ютики щирі співчуття скорбній родині.

Д-р Михайло Логаза

Філядельфія, Па.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКДЕНЬ У НОВІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ КАТЕДРІ

Нова Катедра св. Володимира у Філядельфії святкувала Великдень перший раз. Це було 30 квітня 1967 р.

Погода випала чудова: тепло, сонячно й без вітру. Дерева вже вкрилися листям, зацвіли черешні та яблуні, а сочиста трава манила до відпочинку. П'ята година ранку. Пташки вже прокинулися й голосно славили Творця, Будівничого й Бога нашого та сповіщали все живе про незмірну радість весни.

Великодню Службу Божу відправляв блаженніший Митрополит Іоан у сослуженні настоятеля Катедри о. митрата Степана Біляка й о. прот. Миколи Угорчака та о. диякона Володимира Поліщука, якого врочисто, під час Малого Входу Владика підніс до стану протидиякона. Співав катедральний хор під орудою проф. Петра Кириленка.

Хоч стіни Катедри ще не розмальовані, хоч бракує багато образів, хоч замість лавок ще крісла стоять, — проте вигляд зсередини був величавий, святочний і викликав побожність.

Але що найбільше приємно вразило всіх присутніх, яких зібралося понад 800 осіб та серед яких були й довколишні американці, — це наш чудовий, з діда-прадіда звичай свячення біля церкви великодніх пасок.

— Геть чисто, як у Старому Краю! — пояснювала сусідці-американці стара гуцулка.

Вона не зубала теж пояснити найголовніше з того звичаю: як наші ґазди, після посвячення, вихром летіли на-дороднях конях додому, і то навипередки, щоб першим привезти свячену паску.

— Вел, цього в Америці не зробиш, бо, в кращім випадку, тикет дістанеш, а то й лайсенс суспендують. Коней же нема, тільки кари...

На що сусідка поважно потакувала головою.

А картина чудова. Сонце вже піднеслося й добре гріло. Вздовж хідника, що тягнеться з полудневого боку Катедри від П'ятої вулиці уставлені місцями в два ряди, гарні кошики, вистелені та прикрашені чарівними вишивками, ну й виповнені по береги пасками, писанками, крашанками, ковбасами та іншим „яством", що дійсно нагадувало „Старий Край".

Паски до посвячення принесло понад сто родин! Ще ніколи такої кількости у Філядельфії не було.

Добре було б, якби всі українці, де б вони в розсіянні не перебували та до якого б віровизнання не належали, щоб плекали свою милу, незабутню, святу традицію свячення пасок біля своєї церкви!

Щоб не цуралися, не встидалися своїх оригінальних, чарівних обрядів та виявляли їх назовні, як це давно роблять інші нації...

Віталій Волков

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2 ...

● З Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 19 травня ц. р. відбудеться літературно-музичний вечір з участю троїх вірних активних діячів Клюбу: піяністки Марії Цісик та письменників Івана Керницького (Ікера) й Миколи Понеділка. Початок о год. 8 вечером.

Великий щоденник „Лос Анджелес Таймс" пропонує здійснити плебісцит в Україні

Один із найбільш розповсюджених і відомих у ЗДА, а також і за кордоном, американський щоденник „Лос Анжелес Таймс" помістив у квітні передову, в якій пропонує здійснити під наглядом ОН плебісцити в країнах загарбаних колись царською, а потім комуністичною Росією. Коментуючи заяву совєтського представника в ОН Шахова, який сказав, що запляновапий у Порто-Ріко на 1 липня плебісцит — це лише „комедія", — щоденник пропонує повторити таку ж „комедію" і в СССР, під наглядом представників ОН. На твердження Шахова, що Порто-Ріко — це колоніяльна територія, щоденник зазначає, що в СССР лише трохи більше половини населення становлять росіяни, а всі інші — це жертви безоглядного московського, царського і комуністичного, імперіялізму. „І в наші дні відвідувачі Совєтського Союзу самі спостерігають, що багато людей там є проти керівництва Москвою". Часопис інформує про плебісцит, який буде проведений у Порто-Ріко, щоб визначити чи населення тієї країни бажає залишитись у американському комонвелті, чи стати 51-м стейтом ЗДА, чи стати незалежною державою, і додає, що треба б такий плебісцит під наглядом ОН провести і в Латвії, Литві, Естонії, в Україні, Грузії, Вірменії, Азербейджані, Туркменії, Казахстані та в інших країнах у межах совєтських кордонів. „Треба не забувати, — пише „Лос Анжелес Таймс" з 19 квітня 1967 р., що в СССР живе більше турків, як у самій Туреччині (в розумінні магометанства) та більше мусульман, від 25 до 30 мільйонів душ, як у Об'єднаній Арабській Республіці. Там українців більше, як поляків, еспанців та філіпінців разом, і там є і в наш час антиросійський націоналізм".

Знаменна американська передова закінчується запитанням: „Хто знає? Може після такого плебісциту Совєтський Союз обернувся б у малу, але щасливішу країну. „Але цього не сподівайтесь", — себто, що Москва не допустить до плебісциту в СССР.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
П'ЯТНИЦЯ, 19-го ТРАВНЯ 1967, год. 8-ма веч.

ЛІТЕРАТУРНО-МУЗИЧНИЙ — ВЕЧІР

Участь приймають:

Марійка Цісик
Іван Керницький-Ікер
Микола Понеділок

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

У суботу, 3 червня о 7:30 год. увечорі відбудеться зустріч з головним редактором Енциклопедії Українознавства

Проф. д-ром Володимиром Кубійовичем

у готелі Роял Йорк, у Торонті.

Патронат Осередку НТШ — Сарсель у Торонті
вул. Квін Захід 768 телефон: ЕМ 3-2748

ПОДЯКА

П. Д-рові ІВАНОВІ НОДЮКОВІ
П. Д-рові СВЯТОСЛАВОВІ КЛЮФАСОВІ
Пані Д-р ГАЛИНІ КЛЮФАС-НОДЮК

із вдячности за швидку і постійну опіку в часі важкої операції, складаю даток в сумі 50 долярів на Фонд Українського Католицького Університету в Римі.

Сиракюзи, Н. Й. *МАРІЯ КУЗЬМА*

В НЮАРКУ — ІРВІНҐТОНІ, Н. Дж.
GROVE CINEMA, 346 — 16th Ave., Irvington, N.J.
Тел.: 375-5795
ЛИШЕ ТРИ ДНІ:
Від вівтірка 16-го травня до четверга 18-го травня 1967 р.
Кожного дня від год. 6-ої веч.

Тіні Забутих Предків

Монументальний, світової міри український кольоровий фільм з англійськими написами, продукції студії Довженка за М. Коцюбинським.
ДОДАТОК:
УКРАЇНСЬКІ ТАНЦЮРИСТИ (в кольорах)

КНИЖКИ

Уже вийшла з друку друга книжка етимологічних дослідів **В. ЧАПЛЕНКА „НОВІ ЗНАДОБИ ДО ЕТНОГЕНЕЗИ СЛОВ'ЯН ТА ІНШИХ НАРОДІВ"**
Ціна 2 дол. Можна набувати й першу книжку – „Адигейські мови"... Ціна також 2 дол. Адресувати:
V. Chaplenko
c/o A. Krawchuk
1010 Kilsyt Rd.
Elizabeth, N.J. U.S.A.

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. СТЕФИ з КОРИТОВСЬКИХ ЧОРПІТА

складаємо 10.00 долярів на Фонд Катедри Українознавства.

Володимира і Сильвестер МАРТИНЮКИ

В першу болючу річницю смерти нашого Незабутнього і Найдорожчого МУЖА, ТАТА і ДІДУСЯ

бл. п.
НЕСТОРА ЗАХАРЧЕНКО

в суботу, 20-го травня 1967 року
о год. 12-ій дня
буде відправлена
ПАНАХИДА ЗА УПОКІЙ ДУШІ
та відбудеться
ПОСВЯЧЕННЯ НАДГРОБНОГО ПАМ'ЯТНИКА
на місці Його Вічного Спочинку
на УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОСЛАВНОМУ ЦВИНТАРІ
у SO. BOUND BROOK, N.J.
Після освячення відбудеться ОБІД у церковній залі.

ВАЛЕНТИНА ЗАХАРЧЕНКО та Родина

З глибоким жалем повідомляємо Друзів, Кооператорів, Приятелів і Громадянство, що наш Дорогий Друг-Кооператор і хорунжий УСС-ів

бл. п.
ДМИТРО ХОПТЯК

проживши 70 літ,
упокоївся в Бозі, дня 14-го травня 1967 року по довгій і тяжкій недузі.

ПАНАХИДА відбудеться в середу, 17-го травня 1967 р. о год. 8-ій веч. у пох. заведенні Литвин і Литвин, на яку запрошуємо Кооператорів, Приятелів і Знайомих.

ПОХОРОН відбудеться в четвер, 18-го травня 1967 р. о год. 8:30 рано з пох. заведення до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а по Службі Божій на український цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Опечаленій Родині висказуємо наше найглибше співчуття.

КООПЕРАТОРИ

ДІЛИМОСЯ БОЛЮЧОЮ ВІСТКОЮ З РІДНИМИ, ПРИЯТЕЛЯМИ И ЗНАЙОМИМИ, ЩО В СЕРЕДУ, 10-го ТРАВНЯ 1967 РОКУ ВІДІЙШЛА НЕСПОДІВАНО У ВІЧНІСТЬ У САСКАТУНІ, КАНАДА

сл. п.
Д-Р Надія СОРОКО НЕБЕЛЮК

НАРОДЖЕНА 18 СЕРПНЯ 1913 Р. В ОПАРИПСІ НА ВОЛИНІ.

В ГЛИБОКОМУ СМУТКУ:

чоловік — МИРОСЛАВ
мама — ЄВГЕНІЯ СОРОКО
брат — Д-р ЮРІЙ СОРОКО

Ділимося болючою вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в неділю, 14-го травня 1967 р. на 71-му році життя, заосмотрений Найсвятішими Тайнами відійшов у Вічність, наш Невіджалуваний МУЖ, БАТЬКО і ДІДО

бл. п. ДМИТРО ХОПТЯК

б. хорунжий УСС і УГА, директор Окружного Союзу Кооператив в Рогатині, б. голова Т-ва ОБВУА в Рочестері і Нюарку, член Т-ва „Самопоміч".

ПАНАХИДА буде відслужена в середу, 17-го травня ц. р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Нюарку, Н. Дж.

ПОХОРОН в четвер, 18-го травня 1967 р. о год. 8-30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя при вул. Sanford в Нюарку, Н. Дж., а опісля на український цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
донька — ЛЮБА з мужем БОГДАНОМ
внуки — ЮРКО, МАРТА і АНДРІЙ

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ, ІНК.

НЕДІЛЯ 21. ТРАВНЯ 1967 Р.

о год. 5-ій по пол.

КОНЦЕРТ ВИЗНАЧНИХ УЧНІВ УМІ

Заля УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ
2 Схід 79-та вулиця, Ню Йорк, Н. Й.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИЙ ІНСТИТУТ ПРИ НТШ
ПЕРША НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

для відзначення

50-РІЧЧЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

відбудеться в суботу, 20-го травня 1967 року, точно в годині 6-ій веч. в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця в Ню Йорку, з такими доповідями:

1. Проф. д-р Р. Смаль-Стоцький: „Політичне тло початку боротьби за українську державність".
2. Полк. В. Кедровський: „Початки українізації в російській армії 1917 року".

Вхід вільний!

Наступна конференція відбудеться в суботу, 17-го червня 1967 р. ДИРЕКЦІЯ ІНСТИТУТУ

Несподівано, дня 14-го травня 1967 р. відійшла у Вічність

бл. п.
МАРІЯ з КІЦЕНЮКІВ ПРОЦАК

наша членка-основниця, довголітня голова, останньо пресова референтка Відділу та членка інших місцевих організацій.

ПАНАХИДИ у вівторок, 16-го і 17-го травня, о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні McCracken, 2124 St. George Avenue, Linden, N.J.

ПОХОРОН в четвер, 18-го травня 1967 р. о год. 8-ій ранку з того ж пох. заведення до церкви св. Володимира в Елизабеті, Н. Дж., а опісля на цвинтар Evergreen в Елизабеті, Н. Дж.

У великому смутку, всіх членок просить до участи в похороні і складає щирі співчуття ВШ. Родині Покійної

24-ий ВІДДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК „ДОЧКИ УКРАЇНИ" в Елізабеті, Н. Дж.

Увага!* Гартфорд, Конн. і околиця! *Увага!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ в ГАРТФОРДІ, Конн.

запрошує на

Вечір пісні, гумору і розваги
„КАРАВАНА СПІВАЄ"

зі співучастю письменника

МИКОЛИ ПОНЕДІЛКА

в залі УНДОМУ 961 Weatherfield Ave., Hartford, Conn.

Субота, 20 травня 1967 р., початок 7:30 веч.

На запрошення ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ в Ню Йорку
Спонзорує „САМОПОМІЧ", Ню Йорк

Субота, 20-го травня 1967 р.
ГОД 7-ма ВЕЧ.

„ЗАГРАВА" —
ДРАМАТИЧНИЙ АНСАМБЛЬ з ТОРОНТА
Прем'єра в Ню Йорку драматичної поеми
Лесі Українки

КАССАНДРА

Washington Irving High School
40 Irving Place, New York, N.Y.
Передпродаж квитків АРКА, ЕКО

ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗАВДАННЯ...

(Продовження зі стор. 2-ої)

студента. Це я знаю із практики свого університету.

Факт існування трьох катедр та інституту (про нього нижче) мав би великий вплив на молоде покоління українців в ЗДА, що, бачачи цілком конкретні можливості праці в українознавчих дисциплінах, почало б цікавитися тими науками. Очевидно, треба б притягати також і талановитих молодих українців з інших країн поселення.

Крім того, при університеті, де були б три українознавчі катедри, і за його активною помічю, треба створити науково - дослідний інститут українознавства. Директором інституту був би — за принципом ротації — один з трьох професорів, що займали б українознавчі катедри в університеті, а два його колеги були б його заступниками. Крім них були б притягнені як наукові співробітники декілька старших українських вчених, що, як згадано, не могли знайти застосування в системі американських університетів, докторанти українознавчих дисциплін, стипендіяти, що готовляться до наукової праці після докторату, та професори інших університетів, що цікавляться українознавчими дисциплінами, під час їх відпустки.

За гідне відзначення великого ювілею

Я знаю собі справу з того, що мій плян на перший погляд може здаватися фантастичним. Але коли ближче його розглянути, то прийдеться ствердити, що це цілком реальна справа. Якщо б українська громада в ЗДА сконцентрувала свою увагу на пропонованій мною плян, тоді ми легко протягом двох або більше років цей плян зреалізували б.

У провідних американських університетах на удержання одної катедри шляхом прибутку - відсотків з основного капіталу („ендавменту") потрібно приблизно 500,000 долярів. Значить, на дві добре дотовані українознавчі катедри з одною-двома стипендіями для студентів треба один мільйон долярів. До тих двох катедр долучилась би ще третя, на яку вже зібрано готівки 250,000 долярів, значить, тут залишилося ще зібрати 250,-000 долярів. Іншого мільйона долярів — думаю — вистачило б, щоб один з провідних університетів, який мав би вже три українознавчі катедри, взяв на себе організацію науково - дослідного інституту українознавства і подбав про дальші фонди з американських джерел.

Значить, щоб поставити українську науку на належну висоту, потрібно нам одноразового капіталу — пожертви в сумі приблизно 2,-250,000 долярів. Якщо б 12,-500 українців, свідомих ваги науки для майбутнього нації, склали протягом цього ювілейного року по 100 долярів — усі три українознавчі катедри стали б дійсністю. Якщо б друга група 10,-000 українців склала по сто долярів протягом 1968 року — ми мали б науково - дослідний інститут українознавства. (Очевидно, якщо виявиться, що такої суми не можна зібрати протягом двох років, можна назвати суму розкласти на чотири роки, однаке, по змозі не на довший час). Українська наука дістала б солідну базу розвитку — і майбутнє української культури в краю і діяспорі було б забезпечене. Українці ЗДА показали б себе зрілими членами української нації, свідомими своїх основних цілей у майбутньому.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Цю статтю відомого нашого видатного науковця проф. д-ра Омеляна Пріцака передано нам для використання з Екзекутиви Фонду Катедри Українознавства із приміткою, що це є текст доповіді, виголошеної на першому засіданні Наукової Ради ФКУ 7-го травня. Вже після надрукування першої частини цієї статті одержано з Мюнхену відбитку чистого журналу „Сучасність", у якому надрукована ця сама стаття із малими тільки додатками та з приміткою, що це є текст доповіді, виголошеної в „Клюбі круглого стола" 10-го березня ц. р.

(Кінець)

Дітройт, Міш.

КОНЦЕРТ РЕЛІГІЙНИХ ПІСЕНЬ

Сценічний монтаж, що його склала відома дитяча письменниця Л. Храплива разом зі своїми віршами, доповнений п. О. Михалевич зі спадщини визначних наших поетів, виступами учениць балетної школи панни Уляни Кунинської і декораціями п. А. Мусика, — все це дало рямці і частину змісту у виступі хору і оркестри Укр. Параф. Школи Непорочного Зачаття в Дітройті Гемтремку з 25-ма релігійними піснями. Хор виступив у силі поверх 200 учениць і учнів, він с ділом диригента Школи, проф. Б. Сарамаги. Цей диригент, як учитель співу і музики в цій школі, доказує чудес і після кожного свого виступу, виходить переможцем. Так було і 15-го квітня на виступі у великій залі цієї школи.

Концерт мав 4 частини: пролог, картину 1-шу і 2-гу та фінал. Важною особою був учень 7-ої кляси, Віктор Мушинський, який виголошував вступ і заключне слово перед кожною піснею коротким віршем Л. Храпливої.

На пролог склались пісні: „Наче повний голос дзвону" і „Царю Небесний" та рецитації учнів 8 кл., Р. Кузмюка „Величить душа моя Господи" — Міріяма. Картина 1-ша дістала сценічне тло: село в Зах. Україні, церковця і фігура Божої Матері. Під час виконання сімох пісень хором і оркестрою, на сцені йшла мовчазна, але вимовна акція: переходили гуртово або поодинці селяни й діти, князь, гетьман, інтелігенти й військові. Всі вони на мить приклякали і молились під фігурою, крім одного, невіруючого, який перейшов без молитви. Спів переплітаний був деклямаціями: В. Величковський (уч. 6 кл.) виголосив вірш В. Щурата, а О. Березовський (уч. 8 кл.) Шевченків „Неофіти". Після двох дальших пісень відбулась збірна рецитація учнів 4 кл. „Молитва Маркіяна".

Тут знову розвинулась нова акція на сцені: дівчатка 4 кл. увійшли хороводом в народних строях, плели, співаючи, вінки з квітів і серед танців у честь Матері Божої парами складали ці вінці під фігурою. Дві пісні хору дівчат закінчили 1-шу картину.

Коли піднеслась занавіса 2-гої картини, то перед очима глядачів виріс могутній храм св. Юра у Львові. На сцену ввійшов хор Вівтарної Дружини в далматиках і проспівав 7 пісень, а разом з хором дівчат 4 пісні. В цьому були дві деклямації: учня 8 кл. В. Полоха „Прокляті роки" Ю. Клена і Хр. Никифоряка „Спаси, рятуй нас Божа Мати" М. Матієва- Мельника.

Фінал — „Христос Воскрес" — звучав немов могутній хорал, в його спів включились усі присутні.

Сповнені глибоких вражінь з концерту, з того багатства нашої церковної пісенности, виконаної молодечими шкілярами, віддячились присутні грімкою овацією. Вона відносилась до виконавців-молоді, до проф. Сарамаги, до тих, що причинились до такої гарної програми і до керівництва, до Сестер ЧСВВ та вчителів з директоркою Сестрою І Марко на чолі. О. Ігумен І. Лотоцький висловив ім подяку та гостям, що так численно з'явились на цьому релігійному Святі.

В. Нест-вич

Ню Йорк, Н. Й.

ВЕЧІР ПІСНІ, МУЗИКИ, ТАНКУ І СЛОВА

Під таким наголовком відбувся старанням Осередку СУМА ім ген.-хор. Т. Чупринки в Ню Йорку, в суботу 22-го квітня, річний концерт сумівської молоді, у Джуньйор гайскул, при вщерть виповненій залі молоддю і батьками.

Концерт відкрила молода сумівка, студентка коледжу і культ.-освітня реф. Осередку, Марія Гаврилюк, вітаючи присутніх гостей та пояснюючи ціль і завдання Концерту. Вступ започаткували найціористи, молодший ансамбль юнацтва, під проводом Галі Лев і Зоні Юзаркевич — в віці 6 - 8 років. Фортепіяновий дует „Журавель" виконали Ірина і Богдан Твердовські. Дві народні пісні виконав, у супроводі бандур, недавно постаний Молодечий Ансамбль Бандуристок, під керівництвом П. Данилова. Потім виступали з танками молодший Танцювальний Ансамбль Юнацтва із сольоспівом юнаки Олі Банадига; Дівочий Хор Осередку, під проводом інж. Р. Степаняка відспівав три пісні та Танцювальний Ансамбль Осередку під проводом хореографа Олеся Генсів закінчив першу частину Концерту.

Другу частину концерту розпочав Дівочий Хор під пров. П. Степаняка трьома піснями; Клясичний танок „Під паризькими хмарами" відтанцювала молода, надійна студентка балетної школи, юначка Галя Лев, а рецитацію „Для України", до слів В. Самійленка і О. Олеся виголосили юначки. А. Лавро, Є. Сидор-Чарторийська, О. Гірняк і Я. Кукуруза. Дві пари із Танцювального Ансамблю старших, відтанцювали веселу „Польку", побудовану на народних мотивах, після того сумівки - дружинниці Оля Банадига і Марія Гаврилюк виконали дует „Ой що то за шум". Дівочий Хор Осередку відспівав з надхненням три упівські пісні, а закінчено концерт виступом Танцювального Ансамблю старших, які вивели „Веснянку" і бравурний „Гопак". До всіх хорових точок акомпаніювала сумівка Марія Гаврилюк, а до танків приграваали члени оркестри п. Гірняка.

Концерт був вдало підготований і проведений. Тривав 2 і пів години. Потішаючим фактом є те, що в підготові концерту брали участь багато молоді, дружинників СУМА.

Г. Ц.

Пальник для вічного вогню біля могили Президента Джона Ф. Кеннеді винайшов українець

Шикаго. — Українець-інженер, зразковий парохіянин церкви св. о. Николая в Шикаго, Ярослав Батерфальви винайшов і сконструював пальник, що його не може погасити ні дощ, ні сніг, ані вітер з швидкістю до 100 кілометрів на годину. Його проект, як повідомив тижневик „Нова Зоря" з Шикага, з 14 травня, прийняв і здійснив місцевий Інститут Газової Техгології. У листі до винахідника керівник дослідів Інституту П. Розенберг повідомляв між ін., що „Ми доставили вами сконструйований пальник і він буде встановлений над гробом весною 1967 року". Той пальник біля могили Президента Джона Ф. Кеннеді, винайдений українцем, зветься „Полум'ям Свободи". Ярослав Батерфальви був після закінчення Другої світової війни змагуном „Січі" у м. Регензбурзі, а потім виступав у „Левах" в Шикаго. Інж. Ярослав Батерфальви є членом УНСоюзу.

Успіх скрипаля Юрія Б. Турчина

Юрій Турчин в Трентоні, Н. Дж., член 116 Відд. УНС, добрий пластун, зголосився 29-го квітня до музичного конкурсу „Anna B. Stokes Music Scholarships" і при великій міжшкільній конкуренції (40учасників), добув перше місце в грі на скрипці, а з тим поважну грошову нагороду. Акомпаніювала при виконанні „Mozart-Concerto No. IV in D-major for Violin &Piano" п. Марійка Гафтокович.

Юрко початкову науку гри на скрипці, одержав від п. Івана Бігуна, довголітнього диригента Укр. Кат. церковного хору. Відтак довші роки опікувався ним проф. музики п. Володимир Трияк.

Скільки хлопячих присмностей, мусів відмовити собі молодий лавреат, щоб вийти на ті початкові вершини. Довгі мозольні вправи та праця над собою вийшли йому на користь.

Молодий лавреат, є сином п-тва Ирини і Андрія Турчинів довголітніх членів УНС в Трентоні.

Нехай ті слова признання не спинять тебе, Юрку, від дальшої праці над собою.

Семен Шелкевич
Секр. 116 Від. УНС

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

П'ЯТНИЦЯ, 19-го ТРАВНЯ 1967 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 170 Відд. в год. 6-ій веч. в домівці УНДому. — Управа.

СУБОТА, 20-го ТРАВНЯ 1967 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чор. Січ — 14 Відд. о год. 7:30 веч. в січовій домівці при 690 Sanford Ave. cor. Underwood St. Проситься чл. прибути та вирівняти залеглі вкладки. — В. Роговський, предс., М. П. Отрок, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори 183 Відд. ім. гетьмана І. Мазепи о год. 7:30 веч. в УН-Домі при вул. Мартін. На зборах буде обговорювано святкування ювілею нашого відділу в 1967 р. — А. Кошиловський предс., П. Залуга, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Звичайні місячні збори чл. Б-ва св. Юрія — 239 Відд. о год. 3:30 до 4:30 по пол. в домі Укр. Амер. Горожан при 847 N. Franklin. — Д-р. В. Галан, предс., М. Ковальчук, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва Т. Шевченка — 156-ій Відд. о год. 7:30 веч. На порядку: звіт з прийняття та справа Їзди на Союзівку. — В. Новак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 117 Відд. о год. 6-ій веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 Схід 7-ма вул. — Управа.

Посмертні згадки

ЙОСИФ ГРЕСЬКО, довголітній член Б-ва св. Володимира — 179 Відд. УНС в Ст. Люїз, Мо., помер 8 березня 1967 р. на 77 р. життя. Покійний род. в с. Воробілевич, пов. Дрогобич, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, 2 синів, 4 дочки, 10 внуків і правнука. Покійного не згадає злим словом еміграція, яка тут опинилася по 2-ій світовій війні. Покійний не шкодуючи ні часу ні труду старався кожному допомогти. Похорон відбувся 11 березня 1967 р. з похоронного заведення до укр. кат. церкви Преч. Діви Марії, в відтак на цвинтар Саншайн Парк при участи родини, приятелів та членів т-ва.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа.

МИХАЙЛО ВАСІВ, довголітній член Т-ва Запор. Січ — 330 Відд. УНС в Літел Фолс, Н. Й., помер 27 березня 1967 року на 75 р. життя. Покійний нар. 20 грудня 1892 р. в Половець, Україна. Прибув до Америки молодим хлопцем і замешкав у Літел Фолс, Н. Й. Був активним членом парохії укр. церкви св. Миколая а також членом УНДому, де також займав різні урядові становища. Полишив в смутку дружину Пазю, доньку Ольгу, зятя Володимира і внуку Джоні. Похорон відбувся 30 березня 1967 р. з похоронного заведення до церкви св. Миколая, а відтак на St. Mary Cemetery, Town of Herkimer, N. Y. при участи родини і приятелів.

Вічна Йому Пам'ять!

Я. Мартинюк, секр.

ТАРЗАН, Ч. 5809. Пливуть до узбережжя кістяків!

Тарзанові щойно оповіли „про „надбережних стрибунців"... сотворінь, які мали бути подібні до мавп і людей.

— Це ж захоплююча теорія, — сказав пан джунглів, — і напевно гідна того, щоб її дослідити...

— То ж на що маємо чекати? — гукнув професор Тейт. — Відпливаймо ж... до узбережжя кістяків!